

Les enfants au vin

PREMIJERE

PORTRET

RAZGOVOR

MEĐUNARODNA
SCENA

OBLJETNICE

VOX
HISTRIONIS

TEORIJA

SJEĆANJA

NOVE
KNJIGE

TEMAT

DRAME

Nedavno je u Zagrebu jedna umjetnica performirala klanje pijetla. No pravi se performans odigravao izvan pozornice. Zaštitnik prava životinja obratio se kuratorici riječima:

“Kako ste mogli dopustiti takvo što? To je protuzakonito!”

Odgovorila mu je:

“Ali to je umjetnost.”

On: Ali to je protuzakonito

Ona: To je umjetnost.

On: To je protuzakonito.

I tako desetak minuta. Neodmicanja od prvotnog teksta. Sve dok kuratorica nije odgovorila: “Ako vam to nije jasno, nikad ni neće biti.”

Neobično je da joj prosvjednik nije odgovorio slično. Performans se proširio na forume, mudri muškarci poodmakle dobi i pred ponoć pričaju o ženi s pijetlom, podijelila ih je na umjetničke znalce i one društveno svjesne.

Slučaj će vjerojatno završiti novčanom kaznom. No, je li legislativa dostatno društveno rješenje za uzajamnu netrpeljivost u kojoj se čvrsto priklanja uz ograničenost spoznaja? Je li se dovoljno zadovoljiti međusobnim vrijeđanjem na račun neznanja drugoga, nesvjesnosti društvenog trenutka, dječjeg protestiranja? Je li obezvrjeđivanje drugoga vlastita prednost? Je li to sve što se iz ove predstave može zaključiti i je li sasvim prirodno na tome i stati? Je li listanje udžbenika suvremene umjetnosti dostatno kao suprotstavljanje trenutku? Pozivanje na akademsku titulu? Ili, je li njezino negiranje jedino što je preostalo? Dva suprotstavljena nepomirljiva stajališta?

Performans je ovdje tek poslužio kao dokaz osobne, društvene nemoći. I kulturne. I političke. Privatne. I javne. Kazna mu je tek priloga.

Kada želite ići nekom liječniku koji će se pozabaviti fizičkim dijelom vašeg tijela, raspitujete se kod prijatelja liječnika za onog najboljeg, proučite sve pojedinosti i moguće zaplete tjelesnog labirinta, ali kada birate nekog tko će se pobrinuti za nevidljive dijelove vašeg tijela, one koji ne zauzimaju prostor, nasumce ćete ih prepustiti bilo kome tko misli da o tome nešto zna. Da se nad skupinom mladih ljudi provodi kakav medicinski eksperiment, cijela zajednica, a možda i različite skupine za ljudska prava već bi našle načina i neki zakon kako to zaustaviti. U međuvremenu, milijunska gledališta, ne samo u Hrvatskoj, potiču psihopatološke igre vezane uz Big Brother. Pristanak mladih ljudi na financijsku nagradu nije dovoljan za posljedice koji im donosi

ponižavanje i poigravanje etičkim kodovima, poput izdaje, ali u krajnoj liniji i loše prehrane. Radoznalost je sve više tržišna, i sve manje posramljuje što se ne otklanja pogled od tuđe privatnosti. Medijski se njeguje da bi se otklonilo razmišljanje i djelovanje u vlastitoj gospodarskoj i političkoj situaciji.

Za pijetla postoji bar neka simbolična financijska kazna kao nadoknada šokiranom senzibilitetu, eventualnom civilizacijskom napretku, ali ne i za tvorca igre koji se uvijek može opravdati gledateljevom nedogovornošću i njegovim izborom hladne nezainteresiranosti za sudionike u eksperimentu duševnog logora.

Tekstovi, u sklopu nastavka tematskog bloka performativnost performativnog, Lise Baraitser i Simona Baylyja, Ann Pellegrini te Herberta Blaui, govore o tome kako zazorni prostor kazališta prelazi u sobu dnevnog boravka, kako granica između privatnog i javnog prostora postaje elastična i prijeteća. *Da pojedince stalno treba pozivati na red, da se drže disciplinskih mjera, ne sugerira nepotpun uspjeh interpelacije u identitetu, nego uvijek prijeteću mogućnost neuspjeha.* Da *krajnosti vode katarzi u tragičnosti svakodnevnice*, da se proizvodi manipulacija performativnosti javnog performativnog čina. Propituju koliko je moguće da performativni čin još uvijek djeluje kao strategija pozitivne kolektivne rekonfiguracije u kojoj se prepoznaje onaj izbor koji je tek pristanak na represivnost. Ili je dostatan sebi tek kao anakroni dosadnjikav umjetnički postupak, kao samozadovoljni simptom vremena.

1. Herbert Blau: “Rehearsing the impossible: the insane root!” u *Psychoanalysis and Performance* izd. Patrick Campbell i Adrian Kear, Routledge, 2001.
2. Ann Pellegrini: “(Laughter)”, u *Psychoanalysis and Performance*, izd. Patrick Campbell i Adrian Kear, Routledge, 2001.
3. Lisa Baraitser and Simon Bayly: “Now and then: psychotherapy and the rehearsal process”, u *Psychoanalysis and Performance*, izd. Patrick Campbell i Adrian Kear, Routledge, 2001.